

DR KENÉZ - KURLÄNDER EDE  
SZEMLÉJE

# SZOMBAT

## SHWOY altábornagy a felekezeti békéről

Laikus prédikáció. — Dr. Hevesi Ferenc: Zsidó ifjusági mozgalom Amerikában. — Szabó esperes imája a sajtóért. — A betük titokzatos értelme. — Frankl Adolf beszél. — Olvasom . . . ! Nem olvasom . . . ! — Hírek, — stb.

VI. évfolyam 19. szám.

1933. november 4.

A címlap Berény Róbert rajza.

# A Pesti Izr. Hitközség előjárósága visszautasítja a kasrusz elleni támadásokat

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG előjárósága a következő levelet intézte dr. Fischer Benjámin rabbihoz:

Főtisztelendőséged szóbeli jelentése alapján megütközéssel vettünk tudom azokról a méltatlan támadásokról, amelyek Főtisztelendőségedet különböző nyomtatványok útján érték. Előjáróságunk indítatva érzi magát, hogy ezekkel a méltatlan támadásokkal szemben, melyek szolgálatukból elbocsátott hitközségi alkalmazottaktól erednek és amelyeknek alaptalanságát illetékes fórumok

megállapították, Főtisztelendőségedet legteljesebb megbecsüléséről biztosítsa és arra kérje, hogy az ilyen rosszindulatú üzelmeknek fölébelyezkedve, zavartalanul és emelt fővel haladjon tovább magasztos hivatásának útján, mert az ily alaptalan támadások Főtisztelendőségedhez fel sem érhetnek s azok fölött, figyelemre sem méltatva őket, egyszerűen napirendre kell térni, amint azt a hitközség előjárósága is teszi.

Fogadja Főtisztelendőséged őszinte nagyrabecsülésünk és igaz tiszteletünk kifejezését.

## Remek kabátok „filléres” árakon!

KÜLÖN MÉRTÉKOSZTÁLY

Elegáns **buklé köpeny** rókabarány gallér, Crepe de Chine bélés . . . . . **55.— P**

Divat **buklé köpeny** csinos **prémezéssel**, fekete, kék és barna színekben, Crepe de Chine béléssel . . . . . **49.50 P**

Elsőrangú **téli köpeny** posztó- és bukléanyagból, **perzsaláb prémezéssel** . . . . . **65.— P**

**Nagyméretű kabátok erős hölgyek részére igen olcsó árakon!**

Legújabb mélynyomású képes árjegyzékünket díjmentesen küldjük.

### MOLNÁR GYULA

NŐI KONFEKCIÓÁRUHÁZ, VII., RÁKÓCZI ÚT 22.

**Divatkabátokban** a legfinomabb minőségig számtalan eredeti modell

Nagy választék rövid és hosszú szőrme-kabátokban utolérhetetlen olcsó árakon

**Hittestvérek! Csak szigoruan kóser füstölthúsárúkat vásároljatok a**

**a Kóser szalámi és füstölthúsárúgyár r.-t.-nál**

**Budapest, VII., Dob-uca 10. Tel. 42-6-99**

továbbá a fióküzletekben: VI. Eötvös utca 6. és Rákóczi út 57 B

valamint az összes kóser mézárúszékekben és baromfiüzletekben.

# SZOMBAT



Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE  
SZEMLÉJE



Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE:

## Laikus prédikáció

**A zsidóság kötelessége és feladata: tanítani az emberiséget a Chevra-munkára**

*Biedl* Samu legutolsó beszédét, mint mindenkor, most is nagy figyelemmel olvastam. Sajnálom, hogy csak kivonatossan került a kezembe s így nem tudtam kellően értelmezni. Első sorban *Wolff* Károllyal foglalkozik, aki gyerekes módon adott kifejezést antiszemita érzelmeinek éppen azzal a *Löw* Immanuellel szemben, akinek tudományos működését a világ minden tudós testülete ismeri és elismeri, kivéve a Magyar Tudományos Akadémiát, mely eddig elmulasztotta, hogy tagjai sorába válassza. Ha *Löw* Immanuel véletlenül franciának születik, úgy már régen nem egyszerű tagja az Academie Française-nek, de a tiszteletbeli tagok arany könyvében tündökölné a neve. *Biedl* Samuval lehetne vitatkozni, vajjon helyes volt-e az elintézésnek általa választott módja. Én inkább hallgatással mellőztem volna a sértésnek szánt viselkedést, vagy egészen más választ küldök *Wolff* Károly címére — „Amilyen a mosdó, olyan a törülköző” mottóval. De ismétlem, nem óhajtok vitába szállni, mert *Biedl* Samu elintézési módja az ő egyéniségének sajátosságából fakadt.

*Biedl* Samu beszédének volt még egy másik figyelemreméltó része, mely a világszerte minden zsidó közületben működő Chevrák jelentőségével és hatáskörével foglalkozik és többek között ezeket mondja:

***A hitközség szervezetében mindig van kényszer. És a hitközség nem minden elbatározása kellemes a hívőkre. A Chevra önkéntes egyesülése a zsidóknak. Nemcsak egyszerűen belépnek a Chevra tagjai a Chevrába, hanem súlyos áldozatokat is kell hozniok azért, hogy a Chevrához tartozhassanak. A Chevrának tehát ezen önkéntes csatlakozás az alapja és ez képezi sikeres működésének titkát. — A Chevra közvetlenül tud hatni a hívőkre. Be-***

**mutatja hivelnek azokat az emberbaráti célokat, amelyeket szolgálni kíván. Mindennapi jelenség, hogy a nem felekezetünkhöz tartozó egyének is hozzánk fordulnak segítségért és vagyunk annyira jószívú emberek, hogy a felekezet különbsége nem akadályoz meg bennünket abban, hogy azt a segítő kezünket feléjük ne nyujtsuk és ha módunkban áll, rajtuk segítsünk is.**

Nem egyszer foglalkoztam a Szentegyletek nagy jelentőségével a zsidó közületek életében. Rámutattam, hogy a Szentegylet volt minden zsidó intézmény őse. Ha nem volt együtt tiz zsidó egy helységben, már megalakult a Chevra s csak jóval később keletkeztek a hitközségek. Ehhez most hozzáfűzök egy új megállapítást, nevezetesen azt, hogy a *Chevrák túl fogják élni a hitközségeket*. Nem akarok jóslatokba bocsátkozni, de valószínűnek tartom, hogy ötven, száz, de legkésőbb kétszáz év múlva a kultúra fejlődése és a szabadságjogok kiterjesztése következtében mindenütt szabad egyházak lesznek. Az állam nem fog befolyást gyakorolni az egyházak életére, megfogja vonni tőlük az adókvetési jogot, ami szükségszerűen a hitközségek mai strukturájának teljes megváltozását fogja eredményezni. Ahhoz nem fér kétség, hogy e tekintetben bizonyos idő múltán mindenütt az lesz a helyzet, mint Amerikában. Hogy ez milyen hatással lesz a felekezeti életre, azt most nem teszem vizsgálódás tárgyává, de megállapítom, hogy bárhová vezessen a hitközségek fejlődési útja, a Chevrák túl fogják élni a hitközségeket.

***Amig zsidóság lesz, Chevra is lesz, és csak akkor szűnhet meg, amikor az utolsó zsidót egy nem zsidó fogja eltemetni.***

A kultúra akkor vette kezdetét, mikor az ősember nem ette meg halott társát, hanem elföldelte. Ábrahám, az ősatya példaadóan létesítette a Machpéla barlangot. Ez volt az első sejt, amelyből kifejlődött a Chevra gyönyörű intézménye. Ezek szerint a zsidó Szentegylet multja 3500 évre nyulik vissza, megszületése egybeesik a zsidóság keletkezésével és mindaddig élni fog, míg maga a zsidóság.

A Chevra a legzsidóbb intézmény. Évezredes működése az etika csúcsteljesítménye, mely világít, melegít és hangosan hirdeti a zsidó vallás nagy jelentőségét és történelmi elhivatottságát. De még vár ránk egy nagy kötelesség és feladat: *megismertetni a világot a Chevrák magasztos munkájával* és megtanítani az emberiséget arra, hogy Chevrákat létesítsen és azokban tömörülve, valósítsa meg a nagy eseményt: a *Gemilusz Chaszodim* gyönyörű célkitűzéseit. A Gemilusz Chaszodim kifejezést nehéz lefordítani. A caritas, vagy jótekonyság szó sem fedti ennek a kifejezésnek mély és szerteágazó értelmét. De még talán a nem zsidó olvasó is meg fogja érteni, ha

azt mondom, hogy a Gemilusz Chaszodim értelmében bent foglaltatik az egész hegyi beszéd és az összes karitativ szerzetesrendek minden fenkölt tanítása és célkitüzése. Ha a Chevráknak cimerük volna, ennek aljára jelmondatul ezt a kifejezést lehetne bevésni: Gemilusz Chaszodim.

**Mert ez a mi közkincsünk. Tanulják meg fő-  
lünk, sajátítsa ki mindenki akárcsak a tíz  
parancsolatot, vagy a híres biblikus tan-  
fételt: Szeresd felebarátodat!**

**Dr. Hevesi Ferenc:**

## **Zsidó élet Amerikában** **(Zsidó ifjusági mozgalom Amerikában)**

A Lexington Avenue és a 92. ucca sarkán emelkedik a *Young Men's Hebrew Association* New-York Manhattan-i sectiójának tizenkét emeletes palotája.

Ez az óriási épület a zsidó ifjusági mozgalom egyik középpontja. Hasonló palotája van a *Héber Ifjak Szövetségének* minden nagyobb városban, New-York többi borough-jában, egy nagy hálózatot alkotva és áldásos működést kifejtve a hatalmas birodalomban,

A nőknek is van ilyen szervezete: a *Young Women's Hebrew Association*, mely éppen olyan nagy organizáció, éppen oly vagyonos és hatalmas testület, mint a Y. M. H. A.

A szervezet mintájául a Y. M. C. A. a protestáns ifjak világorganizációja szolgált, melyet igen alapos tömegpszichológiai tanulmányok felhasználásával olyképp létesítettek, hogy az tökéletesen tudja valláserkölcsei nevelő hivatását betölteni.

Az ifjuságot külön társadalomként szervezték meg, saját önkormányzattal s oly módon, hogy az organizációban mindenki hajlamának és képességeinek megfelelő munkát végezhet. Ezt a helyes elgondolást vették át a zsidó ifjusági szervezet megalapítói, mikor ötvenkilenc esztendővel ezelőtt létrehozták a nagy-szerű intézményt.

Tekintsük meg a fentemlített palotát, mert attól fogalmat fogunk nyerni az YMHA működéséről. Az épület főfrontján, a modern kiképzésű kapubolt két-oldalán nagy betűkkel a kettős Koheleti felirat: *Rejoice O Young Man In Thy Youth*

(Örvendezz, oh ifju, ifjuságodban) és *Remember Thy Creator In The Days Of Thy Youth* (Emlékezz meg Alkotódról ifjuságod napjaiban) fejezi ki a Szövetség célját és elgondolását.

Mert valóban ezen a kettős pilléren épül a Szövetség egész konstrukciója. Az ifjuságnak nemes szórakozást nyújt, hogy azon keresztül eljusson a vallásos eszméhez, hogy a nyújtott tiszta örömek megszerettség az ifjuval a hit igazságait.

Belépvén a kapun egy miniatűr városban vagyunk, ahol az emberi élet minden vonatkozását és tevékenységét látjuk kifejezve azokban a lehetőségekben, amiket az épület berendezése és felszerelése nyújt: A földszinten hatalmas hall fogad, mely arányaival és szépségével megszégyeníti a legelőkelőbb európai hotelek halljait. Benne információs iroda és téli-kert van. Körülötte sorakoznak a hivatali helyiségek; ezekben intézik az organizáció és az épület ügyeit. Ugyancsak a földszinten van a gyönyörű Theresa T. Kaufmann nevét viselő *előadóterem*. A terem előtt pompás, nagyértékű, világhíres festményekkel ékesített szalón van többszáz személy számára, ahol magas nivóju összejöveteleket tartanak és előkelő társadalmi élet folyik. Az előadóterem egy remekül felszerelt kis színház. 900 bársonyszölyve van benne, teljes szin-padi, szinpadtechnikai és világító felszerelése, mozgóképvetítő készüléke és egy meséshangu orgonája van. A benne tartott tudományos és dramatikus előadások eseményt jelentenek a new-yorki zsidó

társadalmi életben. Az előadások komoly nivóját mintegy kijelöli az a guirlandszerűen a fal és tetőzet találkozásánál körülfutó névsor, melyben a többi között Mózes, Majmuni, Aristoteles, Spinoza, Mendelssohn, Plato és Emerson nevét találjuk. A színelőadásokat egyetemi hallgatókból álló amatőr-társulat rendezi. A helyiséget a fenntemlitett színházi, mozi és tudományos előadásokon kívül koncertek, nagygyűlések és rendszeres vasárnap délutánonkénti orgona-recitációk céljára használják

A második emeleten van a *könyvtár*, a *Battenwieser szalón* és a *nagyterem*. A könyvtárban huszezer kötet van, mely az olvasók szabad rendelkezésére áll, akár a modern olvasóteremben, akár otthoni használatra. Az olvasóterem remek világításu, hatalmas helyiség, parafa padlózata minden zajt lehetetlenné tesz. — Könyvtári viták céljára kisebb diskusziós helyiségek állanak rendelkezésre. — A *Battenwieser Hall* a Szövetség imaterme. Csodaszép casettás menyezete, csillógó csillárai, magas oltára, a nemes stílusú frigyszekrény valóban az áhitat csarnokává avatják ezt a 300 üléssel rendelkező templomot, ahol minden péntek este és minden ünnepen rendes istentisztelet folyik *Henry M. Rosenthal* rabbi vezetésével. Az istentisztelő termet egyébként egyházi korális hangversenyekre is felhasználják. A második emeleten ezenkívül több kisebb előadó terem, klubterem és osztály-terem van (ahol hébert és bizonyos világi tárgyakat kurzusszerűen tanítanak). Ezenkívül hat zeneterem van ott a gyakorló és próbáló zenészek, illetve zenekar részére. A második emeleten van a *sportruhatár*, mely előcsarnoka és egy kis részlete az óriási térnek, melyet az épületben a *sporthelyiségek* a második, harmadik, negyedik és ötödik emeleten elfoglalnak.

Itt található a gyönyörű *uszoda*, mely 22 méter hosszú és 10 méter széles, a legmodernebb berendezésű. Itt van a párnázott *ökölvívó-terem*, a *szertornázók* terme, a *kosárlabda* és *falilabda* termék, a *vívóterem*, a házi *tenniszterem*, az óriási *szabadgyakorlati* terem, a *birkozók* terme, mely fölött félemelet magasságban a 100 méter hosszú *futópálya* van és ezenkívül még öt-hat *tornaszoba*, a *cserkészifjak* terme, a rengeteg *öltöző* — tanuskodik arról, hogy az alapítók semmi

pénzt nem sajnáltak, amikor arról volt szó, hogy a Szövetség olyan helyiséget kapjon, mely egymagában biztosítéka a sikeres működésnek.

Szórakozás céljára szolgálnak a szüretteremben elhelyezett hangnyelőfalu *kuglizó*, a *billiárd* termék, a *sakk* és *kártya* szobák. A 6. emelettől a tetőig *hálószobák* vannak klubtagok részére, mindig igen kedvesen és finoman berendezve. A klubtagoknak *kávéház* és *vendéglő* áll rendelkezésre az épület szüretterénjén.

A szövetség *klubokra* oszlik és pedig: *juniorok* (16 év alatt), *középkorúak* (16-19 évig), *seniorközépkorúak* (19-21 évig) és *seniorok* (21 év fölött) klubjaira. A klubok kisebb csoportokat alkotnak, amelyekben az alábbi szisztéma szerinti munka folyik:

a) *Társadalmi és szórakoztató tevékenység*; erről bővebben írni nem kell, minden eszközt a barátság és szolidaritás fejlesztésének felhasználják.

b) *Kulturális és nevelő munka*. Ide tartozik: Énekkarok, tanfolyamok (tánc, képzőművészeti, iparművészeti, irodalmi és idegenek részére angol nyelvi kurzusok), hangversenyek, viták, színműelőadások, zenetanfolyamok, zenekarok létesítése és fenntartása; tudományos előadások tartása, zurnalisztikai tevékenység, nevelési tanácsadás; könyvtár és ösztöndíjak nyújtása.

c) *Zsidó munka*. Vitacsoportok, Istentiszteletek, héber nyelvi és irodalmi tanfolyam, zsidó tudományos előadások, vallási tanácsadás.

d) *Sport*. A testedzés minden ágazatával intenzíven foglalkoznak. Van baseball, kosárlabda, futó, vívó, torna, kézilabda, tennisz, uszó, távgyalogló, ökölvívó, szabadtéri torna tanfolyam; futás és szabadgyakorlat, az atletika minden fajtája, Ezenkívül orvosi tanácsadás és gyógykezelés, életmentő tanfolyam.

e) *Pályaválasztási munka*. Tanácsadás, tehetségvizsgálat, állásközvetítés és különféle szaktanfolyamok.

Ezenkívül ingyenes lakásnyújtás szegénysorsuaknak. A lakások teljesen hoterendszerűek.

Nyáron nyári táborozások folynak, két csoportban: juniorok és seniorok táboráiban.

Láthatjuk, hogy tökéletes szervezethez ilyen sokoldalú munkásságot eredményez. A munka egységesen folyik és

ki van építve teljes tervszerűséggel. Mindenki köteles a munka minden ágazatában résztvenni. A tagsági díj aránylag csekély: 2 dollártól 5-ig terjed.

Természetesen ez a hatalmas szervezet, mely ma önmagát tartja fenn, kezdetben az amerikai lendületes áldozatkészség igénybevételével tudott csak kibontakozni, ma önmagát szupportálja, sőt jelentős összegeket teaurál.

Ha nálunk az öregekben, a tehetőségekben volna annyi megértés az ifjúsággal szemben és annyi áldozatkészség a

jövendőért, mint az óceánon túl, akkor nálunk is jelentős ifjúsági mozgalom keletkezhetne és egy jobb zsidó nemzedék fejlődne ki. Sajnos s ridegség, az ügyek elpolitizálása, a kezdeményezőket sanda szemmel néző féltékenység, a hiuság és a vetélkedés minden szép és jó ügyet elkorcsosít.

Egy kicsit több generozitás és jóakarát és az ifjúság problémái közül legalább (ami azonban a legfontosabb) az erkölcsi és világszemléleti égető kérdések megoldhatók volnának.



## Utazás Pestről Budapestre

A budapesti orthodox hitközségnek Reich Koppel elhúnyta óta nincs főrabbija és a hitközség vallási ügyeit óbudai Freudiger Ábrahám elnöksége mellett Susmann és Steif rabbik intézik. Feladatuk nem könnyű. Ezt meg fogjuk érteni, ha egy pillantást vetünk Magyarországon orthodox községeire s látjuk, hogy majdnem minden orthodox községben (Vác, Pápa, Sopron, Miskolc, stb.) viszálykodások vannak, mert a modern kultúrának minden megnyilatkozását a vallási életben visszautasító chaszid intranzigensek nem tudnak megmaradni a modernebbekkel. Ezzel szemben a budapesti orthodox hitközség területén ilyen széthúzó jelenségeket nem tapasztalunk. Ez elsősorban az óbudai Freudiger család érdeme, amelynek tagjai úgy reprezentatív, mint belső vallási értelemben elsőrangú orthodox értéket jelentenek és ezt tudja minden orthodox. De ez a konszolidáltság köszönhető a két rabbi személyének is.

Mi adja meg ezeknek a soroknak az aktualitását? Az, hogy Steif rabbi a múlt szombaton beszédet tartott az orthodox főtemplomban és hivatkozott a híres R. Jonathan Eybenschütz, az orthodoxia körében hódoló tisztelettel említett Rebbe Reb Jajnoszon egyik ismert művére, amelynek címe: *Ahávász Jajnoszon (Jonathan szeretete)* és ennek alapján azt hangsúlyozta, hogy semmiféle módon nem szabad a zsidóságnak letelepedni Palesztinában, amíg Isten kétségel kizáróan nem nyilatkoztatja ki, hogy

elérkezett a megváltás kellő ideje. Ebben a prédikációban nem volna semmi különös, ha egy pár nappal előbb a hitközségi elnök, óbudai Freudiger Ábrahám nem hívott volna össze gyűlést, amelyben egy magyar zsidó orthodox palesztinai kolónia felállítását határozták el, hogy a foglalkozás nélküli ifjúság egy részét lehessen odairányítani; tudni kell azt is, hogy Steif rabbi idősebb kollégája, Súsman rabbi viszont az orthodox palesztinai kolonizációnak, a „jisuv“ mozgalom elismert híve. A kép kiegészítéséhez tartozik, hogy a multkor itt volt az orthodox (micráchi) cionisták egyik vezéralakja Berlin Méir rabbi, nagy előadást tartott a mizrachizmusról és a pódiumon ott voltak láthatók a budapesti orthodox hitközség oly kiválóságai, mint: Mayer Ignác, Miksa, Simon gyárigazgatók, Sternberg Z. J., az ismert régiségkereskedő, akik ugyancsak Steifnek a hívei.

Miért érdemel mindez kidomborítást általában zsidó szempontból? Mert megvalósítva látjuk azt, amit a Talmúd mond, *Bész Samaj és Bész Hilél egymásközötti viszonyáról: a leghevesebb módon vitatkoztak vallástörvényi dolgokról, de azért összeházasodtak, szerették egyszerre a békét és az igazságot és az akkori közvélemény hallotta azt az isteni döntést: „Ezek is, azok is az élő Istennek szavait követik.“* Steif rabbi ellenzi a palesztinai munkát, Súsman rabbi mellette van, Freudiger elnök gyakorlati irányban akarja megvalósí-

tani, a Mayer Testvérek a Mizrachi keretében dolgoznak, de azért nem gyűlölik egymást, hanem elismerik egymás vallási igazságát, és közös szeretetüket a Tóra iránt. Bölcs Náthán három gyűrűje orthodox foglalatban!

Mindezek után kérdezzük: miért nem lehetne ezt a szellemet a neológiában elterjeszteni? Ha az egy templomban működő rabbi közül az egyik nincs azon a véleményen, mint a másik, akkor — kész a baj. Susmann és Steif ugyanegy szószékről prédikálnak a Kazinczy utcában. Miért nem lehetne egy utcával tovább, a Rombach utcai templomban megengedni, hogy más rabbi is prédikáljon, aki esetleg olyasmit fog mondani, ami még annyira sem ellenkezik, az ott székelő rabbinak a vélemény-

nyével, mint Steif rabbi jisuv-ellenessége Susmann rabbi Palesztina szeretetével? De nálunk a neológiában ez ki van zárva. Miért lehetséges ez az orthodoxiában? Mondjunk egy szójátékot. Steif Jonathan hivatkozhatik a „Jonathan szeretete“ című könyvre, mert mindenki meg van győződve, hogy Steif „Jonathan szeretete“ a Tóra iránt, a meggyőződés, az elvhűség szólal meg benne. Ezt kellene terjeszteni a nagy neológ községekben is és akkor meg lennénk kimélve sok degusztáló és ártalmas jelenségtől. Ha már nem tanulunk a budapesti orthodoxiától vallásosságot, mert kényelmetlennek találjuk, akkor tanuljunk tőlük legalább etikai alapon álló közösségi életet. Érdemes megtenni a neológ Pestről az utazást az orthodox Budapestre.



## A tehetségverseny margójára

A kereskedelmisták tehetségversenye a múlt héten az eddigi évekhez méltóan folyt le, a győztesek egy része állást is nyert. Regisztráljuk a dolgot, bár a verseny látszólag teljesen távol esik mindenféle felekezeti szemponttól. Regisztráljuk nem is azért, mert az egész akciónak vezetője Ledermann Mór hitközségi előljáró, de azért emeljük ki a dolgot, mert valóban hűmánuş, igazságos, tehát zsidó értelemben véve is értékes akcióról van szó. A verseny tulajdonképpen nem egyéb, mint a „struggle for life“ szellemesítése és ethizálása. A darwini „létérti küzdelem“ elve szerint, aki bírja, az marja, ami a mi modern életünkbe átültetve azt jelenti: akinek protekciója van, az kapja meg az állást. Nos, a verseny oly létérti küzdelmet jelent, ahol nem a protekció győz, hanem a tehetség, azaz nem az erő, hanem a szellem és az erkölcsi igazság, már pedig a zsidó társadalmi és vallási szempontból ez az ideál. Ilyen dolgok szolgálatában csak abszolút önzetlenséggel lehet dolgozni és Ledermann Mór e tekin-

teiben a maximumot képviseli. Hisz az ő életpályája a protekció nélküli, becsületes munka diadalát jelenti. Egyik fia hírneves tudós oly területeken szerzett babérokat, ahol apja nem protezsálhatja, a másik fia pedig az ő vállalatában oly kiváló szorgalommal tevékenykedik, mintha éppen meg akarná mutatni, hogy ő is lehetne oly scif made man, amilyen az apja volt. Évszázadokkal ezelőtt hangoztatták a zsidó bölcsesek: „ÖrkedjeteK a szegények gyermekeiK, mert belőlük indul ki majdan a tanítás.“ Tulajdonképpen ez a szellem nyilatkozik meg a tehetségversenyben, mert hisz azon is csak szegény gyermekek vesznek részt, a gazdagoknak más eszköz áll rendelkezésre, ha érvényesülni akarnak. Ledermann Mór tehát valójában a zsidó tradíciókban gyökeredző munkát végez. Igaz lelki öröm, ha a hitközségi életben szereplő vezérférfiak, amilyen ő, a világi közélet terén is elsoranguan nemes ügy érdekében búzgólkodnak, ahogy ezt Ledermann Mór teszi.

**Házam eladása folytán!** Költözködésig sirkőraktáramból minden elfogadható árért árusítok

(még viszonteladóknak is)

Löwy József Budán, II., Fő ucca 88. Pálffy-tér mellett. — — — Telefon: 51-5-81.

## **SCHWOY KÁLMÁN altábornagy a felekezeti békéről a szegedi zsidó temetőben**

**„Ne felejtjük el, hány keresztény és zsidó katoná esett el összeölelkezve”**

Vasárnap délelőtt szenzációs és bizonyára országos visszhangot keltő beszéd hangzott el a szegedi zsidó temetőben. A beszédet Shwoy Kálmán altábornagy, a szegedi vegyesdandár parancsnoka, Shwoy Lajos székesfehérvári püspök fiúvére mondotta a zsidó Hősök Emlékművének felavatásán, ahol

a legélesebben elítélte azokat, akik a keresztény és a zsidó felekezetek között ellentéteket igyekeznek támasztani.

Shwoy Kálmán altábornagy Szeged város minden társadalmi rétegében osztatlan szeretetnek és népszerűségnek örvend. Shwoy nemcsak katonai ügyekkel foglalkozik, hanem tevékeny részt vesz minden társadalmi, közérdekű mozgalomban és legutóbb a nagysikerű szegedi hét körül szerzett maradandó érdemeket.

A szegedi zsidótemető monumentális emlékművét a szegedi vegyesdandár és a szegedi hitközség együttesen emelték és ezt kifejezésre juttatták a hősi emlékmű felírásában is.

Szegeden a zsidó hősi emlékmű leplezését nagy érdeklődés előzte meg, annál is inkább, mert már mindenki tudta, hogy az avatóbeszédet Shwoy Kálmán altábornagy fogja mondani. A hősi emlékmű felavatásán több, mint ötezer főnyi tömeg jelent meg. Társadalmi és felekezeti különbség nélkül vonult ki a zsidó temetőbe Szeged minden vezető egyénisége és a polgárság nagy tömegei.

Az emlékművet nagy katonai parádé közben leplezték le. Shwoy Kálmán altábornagy vegyesdandárparancsnok óriási feltűnést keltő avatóbeszédének elején sikra szállt már a felekezeti békéért. Azzal kezdte beszédét, hogy most már elérte célját; mert Szeged város valamennyi temetőjében emlékmű hirdeti a hősi ha-

lottak dicsőségét. Beszédét ezután így folytatta: Mi katonák nem teszünk az emberek között más különbséget, csak jó és rossz embereket ismerünk. Arra kérem mindnyájukat, hogy

fogjunk össze ebben az érzésben.

Ha akadna is itt-ott valaki, aki ünneprontó akar lenni és aki, tudja Isten mi ckból, a polgárok közé akar állni, azt ne engedjék érvényesülni. Mi is ezért küzdünk és az lenne a legnagyobb tanulsága, legnagyobb jótéteménye ennek az emlékműnek, ha ezt az eszmét átvinnék a való életre is.

„Ne felejtsek el — folytatta nagyhatású beszédét Shwoy altábornagy —, hogy a háboruban hány keresztény és zsidó nézett szembe a halállal, egymással kezét fogva, hányan voltak, akik összeölelkezve estek el és akik talán

összeölelkezve vannak eltemetve.

Ezt a tanulságot vigye át ez az emlékmű az életbe és akkor mi katonák és a szegedi zsidó hitközség igazán nagy jót tevéünk Szeged város egész polgárságának.”

Shwoy altábornagy magasszárnyalású beszédében

megemlékezett még

Löv Immánuelről,

a nagybeteg 80 éves szegedi főrabbiól is, aki a napokban súlyos vakbéloperáción esett át.

„Mielőtt ezt az emlékművet megkoszoroznám, — fejezte be beszédét Shwoy altábornagy — a magyarok Istenét arra kérem, itt a szabad ég alatt, hogy a főrabbi úr öméltóságát minél előbb állítsa alpra, hogy visszajöjjön körünkbe és folytassa az ő nagy és nemes munkáját a haza felvirágoztatásában, az ifjuság nevelésében és Magyarország feltámadásában.”

A Philadelfia melletti Kanarej nevű kis városban, ahol sok zsidó lakott, sokáig csak egy kóser méstáros volt. Ennek kitünően ment a dolga addig, míg nem jelentkezett a konkurrencia. Egyideig a két konkurrens ártészálítással próbálkozott tönkretenni egymást, de mikor ez nem vezetett eredményre, azt új méstáros amerikai ötlethez folyamodott, hogy magához csalogassa a vezetőket. Szerződtelet egy zenekart, amely modern jazzszámokkal esdbillotta kóserhús pástát.

## Olvasom

A hitközség szabad egyetemi előadásokat rendez. Az előadásokról sokat lehetne beszélni, egyelőre a címmel akadok meg. A cím azt hangsúlyozta, hogy ezek az előadások a „Pesti Izraelita Hitközség magyar zsidó szabadságegyetemi” előadásai. — Hát a hitközség rendezhet „levegél-zsidó” előadásokat? Vagy „angol-zsidó” előadásokat? Micsoda szöszaportás! Aki megmagyarázza ezt a tautológiát, szerzünk neki ingyen belépőjegyet — a szabadságegyetemi előadásokra.

## Olvasom

és a zsidó himnuszunk az ünnepi hangulatot emelő hangjait hallgatta az egész város lakossága. A székesgyűlés hangyjait méltóságteljesen zúgták a magasztos dallamot. „od lo wada tikvatenu” — még nem apadt el a reményiségünk — és keresztényit, zsidót testvéri szeretetben forrasztotta össze a csodálatos hangyjáték. Hogy el ne felejtessük: a Hatikvahi nem Berlinben, még csak nem is Budapesten, hanem Antwerpenben jásztották a hangok. Mindegy! A hangjástestvérek talán meghallják a himnusz és a belga határon túl is rágyújtandó egyszere dalt: Od lo wada tikvatenu . . .

Szimchasz Tórákor történt. A katólikus templom hangyjait a Hatikvahi jásztották.

## Olvasom

Az óbudai neológ főrabbi egyik gyereke (szodagyerek) számba megy. A gyerekeket (orthodox körökben is talán) „huf”-ra (orthodox körökben is talán) „huf”-ra azért még lehet neológ rabbi, ha még hozzá van talán talámon kívül sokféle, többek között azt, hogy: nem mindenülről a fődolog a tudás. Sőt, orthodox rabbi is lehet, ha jól nosul, azaz benosul.

## Nem Olvasom

A pesti izr. hitközség erélyes lépésre határozta el magát. Eljárást indított három vendégös ellen, hogy ezentúl ne használhassák a „kóser” jelzést mindaddig, míg nem helyezik meg a rabbiasság felügyelje alá. — Ugyancsak értesültünk, hogy Fischer Benjámin rabbi átiratot intézett a cionista vezetőséghez, hogy ezentúl ne rendezzenek összejöveteleket olyan vendégösökben, melyek nem állanak a rabbiasság felügyelje alatt.

## Nem Olvasom

A Szombat legutolsó számában megjelent cikk, „Intimitások Bary Józsefről” széles körben kelteit feltűnést, sok külföldi lap érdeklődéssel foglalkozott vele. A benne foglalt adatok helyességét teljesen igazolja, hogy a két nagyváradi vezető lap a Nagyváradi és a Nagyváradi Napló szöszereint leközölte és nem fűzött hozzá ellenvető kritikát.

## Olvasom

# OLVASOM NEM OLVASOM...

A múltkor egy szegény ember hozzátartozója megjelent a pesti Chevránál, bejelentette a szegény ember elhallozását és elmondotta, hogy szeretné, ha a Chevrán az új Rombach utcai kántort kiküldene a lemeléshez, mert a szegény embernek halállos ágyán egyetlen vágya volt, meghallani a csodáshangú új kántort, de már nem tudott templomba menni. Erre Fndrei igazgató elrendelte a kérés teljesítését. Nem akarjuk színezni a dolgot, de egyet megálaptunk: ha egy szegény ember, mielőtt Fndrei lett a Chevrn vezető tisztviselője, mondjuk 30 évvel ezelőtt, egy ilyen kérésrel járult volna a Chevrn iróddájában, hogy

**Nem olvasom**

„Isten áldja meg doktor úr azért, amit velem tett, de őszintén megvallva nagyon fáj nekem, hogy Isten segítségén kívül, egy zsidó orvos volt, aki talpraállított.” Grosz Frigyes, aki éppen olyan szellemes ember volt, mint amilyen kitünő orvos, erre így válaszolt: „Kegyelmes uram, tudja, hogy a biblia a kátholikuskoknak épp úgy szent könyve, mint a zsidóknak. Nos hát a bibliában meg van írva, hogy Mózes egy más vallású királykisasszony mentette ki a vízből. de Mózes később sohasem panaszkodott emiatt.”

Idönként fel szoktam keresni nevezetes földimel, Frankl Adolf felsőházi tagot. Az öregúr fiatalos rugékonysággal fogadja az embert s kedves, szellemes visszaemlékezési valóságokkal elményként határozza meg a Chevrn iróddájában van. Elmondja például egy 1879-ben hallott gyászbeszédet, vagy idezi egy ötven év előtti részvétürögny szószertti héber szöveget. Magam is szívesen beszélnek, de ha nála vagyok, rendszerint hallgatók és okulok. Most is leni voltam nála és visszaemlékezéseimnek ezt a kedves részletét idézem: A nagyváradi szemészdmasztia öse, dr. Grosz Frigyes házi orvosa volt Lajcsák megyes püspöknek. Egy ízben a püspök súlyosan megbetegedett, s hosszú hónapokig tartó odádo ápolással kizárólag a házi orvosa mentette meg. Felépülése után a püspök délvidekre utazott üdülési s így búcsuzott el házi orvosától:

**Nem olvasom**

A németországi antiszemitizmus egyik ismert alakja Johann Leers két kötetes művet írt „Quo vadis Israel” címen. A könyv igen higadta tárgyalja a zsidóság elhelyezkedési problémáit. Az első fejeke. Most már kivánsziak vagyunk, mikor jelenik meg Ludwig Emil Hly című könyve: Beszélgetések Hitlerrel?

**Olvasom**

sára az embereket. A másik mézáros se volt rest, ő is felállított üzlete elé egy szekart s ettől kezdve a két zenekar dühösen versengett a vedők kegyelért. A versenyes eredménye egy feljentes lett — csemlhabortásért. A rendőrbíró, bizonyos Meyer Lichtenstein, aki mellesteg zenértő is volt, úgy ítélkezett, hogy a zenekarok csak bent az üzletben muszikkálhatnak s programjukat ő maga személyesen fogja ellenőrizni. Kanarcyban tehát zenekisérettel mérk ki a köser húst, kettős felügyelet mellett: a kasztra a rabbindus vigyáz, a zenét művészi szempontból Meyer Lichtenstein rendőrbíró ellenőrzti.



szertné a halottjánál egy ingyenes temetésnél Bachmann főként hallani, akkor egész biztosan kirepítették volna. Nem is lehet tehát minden téren „a régi jó időkről” beszélni.

### **Otvasom**

A saint-louisi rádió egy praktikus, egészen amerikai ízű újítást hozott be. Miután a zsidó temetések délelőtt 10—11-ig szoktak lezajlani, a rádió erre az egy órára állandó programjába vette egy gyászünnepegy berendezését. Aki akadja, hozzátartozója végtisztességén nélkülözheti az összes funkcionáriusokat. Egyszerűen bekapcsolatja a szertartásterembe a rádiót, mely orgonajátékkal vezeti be a temetési szertartást, utána karének következnek, majd egy gyászbeszéd, azután kaddis, végül ismét orgonajáték. Ha netalán később kezdődne a temetés, akkor a hozzátartozók még autókban meghallgathatják a gyászbeszédet. Ez Amerika! De mit szólnak a jövedelmükre törő újításhoz a rabbi urak?

### **Otvasom**

Ehrlich G. Gusztáv bátyánk keményen halad a kilencven felé. Nyugodtan, bölcsen él és sajátos, különös számításai alapján megállapítja, hogy 1951-ig fog élni. A 120 évből hajlandó engedni, de legfeljebb 18 évet. Most Abbáziában üdül, ahonnan október 25-iki kelettel a következő anzixkártyát küldötte a szerkesztőségbe:

*Abbazia, 1939. okt. 25.*  
Tisztelettel Szerkesztő úr!  
Aki a Szombatot tartja az  
szóval a Szombatot tartja.  
A kedvvel nyugtalanság  
a dologban  
Gusztáv Ehrlich



## „Könyörgök azok életéért, akik a sajtó lázas gépmunkájában vergődnek“

**mondotta az ujságírókról tartott gyönyörű beszéde után vasárnapi imájában Szabó Imre ref. esperes**

Szabó Imre református esperes vasárnap este előadást tartott a Szilágyi Dezső téri templomban a sajtóról és a magyar reformátusoknak a sajtóval szemben követendő magatartásáról.

— Vannak, — kezdte nagyhatású beszédét — akik azt mondják, hogy a sajtó annyi bajt okoz, olyan összeviszszaságot teremt, hogy nincs szükség rá. De emlékezzünk csak, hogy amikor nyomdász-sztrájk miatt nem jelentek meg az ujságok, milyen nyugtalanság fogta el a lelkeket! A modern ember nem lehet el sajtó nélkül! A sajtó a modern élet lélekzétvétele és bizonyítsuk-e, hogy lélekzés nélkül nem lehet élni? Azelőtt a közvéleményt csupán az iskola formálták, ma jórészt a nevelés erőit is kiragadta az iskola kezéből az ujság. Az ujságírónak olyan szent elkötelezéssel kell mesterségére felkészülnie, mint a lelkipásztornak. Meg kell ismernünk az új hadsereget, az ujságírók hadseregét

egészen közvetlenül. Lehetetlen, hogy az ujságíró lelkiismeretlen legyen, mert akkor lélekgyilkosságot követ el. Azt szeretnénk, hogy az ujságíró a legistenfélőbb, a legkristályosabb jellemű ember legyen, amellyel, hogy a legműveltebb ember. „Uram, lánghatásd fel bennünk a tisztaságot!” Az ujságvezérek kezébe mérhetetlen erő tétetett le. Mentől magasabb színvonalon áll valaki, annál inkább hajlandók vagyunk tanulni tőle. Találtam egy amerikai imádságkönyvet, amelyben felzeng az ujságíróért szóló imádság is: „Ők hordozzák a felelősséget a nép lelki egészségéért, szellemi és testi teljes épségéért. Legyen áldás fejükön, ha az erkölcsi igazságot hozzák napfényre, amely különben sötétben maradna! Tedd őket erős férfiakká. Adj nekik, Istenünk, minden napon egy csendes percet, amikor meghallják a Te szavadat, amikor kipihenhetik magukat Te-nálad.”



## Epizódok a radini gaon életéből

Nemrég halt meg Chofez Chájim, a világhírű radini gaon, aki korunk zsidóságának egyik legnagyobb alakja volt. A zsidó lapok most szerte a világon megemlékezéseket közölnek Chofez Chájimról, s ezekből a megemlékezésekből pregnánsan domborodik ki ennek a híres rabbinak tudósi és emberi nagysága. A kiváló gaon életéből mutatunk be alább néhány jellemző apróságot.

A korán elhunyt Feiwelsohn rabbi egyszer Chofez Chájimról tartott előadást és így jellemezte a nagy gaont: Korunk kiváló egyéniségeinek szelleme magasság vagy mély, Chofez Chájim ellenben nagy. Szelleme nemcsak átfogja, de be is tölti a mélységeket s nagysága érzékelhető s szinte megfogható mindenki számára.

\*

Rabbi Jerucham, aki Chofez Chajim jesivájában működött, meséli: egyszer egy litván rabbi jött Radinba, hogy létesítendő jesivája számára pár kiváló rabbinövendéket vigyen el onnan magával. Ki is választotta a legtehetségesebb öt tanulót. Jerucham rabbi tiltakozott, hogy a jesiva elitjét elvigyék Radinból. Chofez Chajim erre szeliden így szólt Jeruchamhoz: „Igaz, hogy ez a jesiva az életem öröme, és büszkesége. De én alapítottam-e, az én tulajdonom-e? A mennyei Atya létesítette általam, nem az én számomra, de egész Izrael számára. Hogyan akadályozhatnám meg, ha a fámról valaki néhány hajtást idegen földben akar elplántálni? . . .“

\*

A háború utáni években Radin úgyszegényedett, hogy a jesivában gyakran a mindennapi kenyér is hiányzott. Chofez Chajim rokonai, hogy a jesiva inséges helyzetén segítsenek, elutaztak Varsóba, ahol egy neves könyvkiadó cég részére meglehetősen nagy összegért lekötötték a gaon műveinek kiadási jogát. A rabbi véletlenül tudomást szerzett erről a megállapodásról s haladék nélkül Varsóba utazott. Felkereste az orthodox lap szerkesztőjét s másnapra egy nyilat-

kozatot tétetett közzé a lapban, amelyben kijelentette, hogy könyveinek kiadási joga nem eladó, egyetlen vállalat számára sem. A kiadási jog bárkinek a világon ingyen rendelkezésére áll, mert számára a legnagyobb boldogság és öröm, ha műveit terjesztik és olvassák. E nyilatkozat után természetesen a könyvkiadó cég felbontotta a szerződést.

\*

Chofez Chajim a zsidó nép atyja volt, öreg apa, aki azonban gyermekeihez fűződő szeretetében sohase vénhedett meg. Ő maga mondta egyszer: a Jeremiádokban egy helyen szó van apátlan árvákról. Miért van kihangsúlyozva az árvák apátlansága? Hát az anyátlan árvák nem sokkal sajnálatra méltóbbak-e s nem alkalmasabbak-e, hogy ők jelképezzék a zsidó nép elhagyatottságát? E kérdésekre ő maga így felelt: Különbőség van egy apa és egy anya szerető gondoskodása között. Az anya gyermekszerelete pillanatnyi, mincs perspektívája. Az apa a jövőbe néz, gyermeke magasabb érdekeit tartja szem előtt. A mai Izrael nem anyátlan, mert anyja, aki földi jólétéről gondoskodik, sok van. De hol vannak a nép atyái, a messzire nézők, akik jövőjére, szellemi üdvére gondoltak?

\*

Különös, — mondja Chofez Chájim egyik „mesel“-jében (hasonlat) — ha bárkit megkérdezzük, hogy a Tórát valóban mindennél nagyobb értéknek és kincsnek tartja-e, habozás nélkül fogja válaszolni: igen, feltétlenül! Mégsem mond le az élet hűségos örömeiről, ellenkezőleg, azok kedvéért elhanyagolja

a tant. Ez a következő történetet jutata eszembe: Egy országban új király került uralomra s a szomszéd ország leg-híresebb aranyművesével csináltattak számára koronát. A király miniszterei mentek el a koronáért, de visszafelé utaztukban eltörött a kocsijuk kereke. A bal- eset az országuton történt s a miniszte- rek nem tudták mitévők legyenek. A mezőkről odaótlázkodott néhány paraszt, megálltak a kocsi körül és bámulták a tündöklő koronát. A egyik miniszter tré- fásan megkérdezte az egyik parasztot: „Mondd csak, elcserélnéd tehenedet a koronáért?” A paraszt komolyan vette a tréfát és ráállt a cserére. A társai azonban félreavonták és igyekeztek le- beszélni a cseréről: „Hogy fogsz szánta- ni tehen nélkül — mondták neki — honnan veszed majd a tejet? Ne cserélj, mert éhezni fogsz!” A paraszt erre meg- ijedt és elállt a cserétől . . .

Igy vagyunk mi is. Bevalljuk, hogy legdrágább kincsünk a Tóra, szép korona az, a seregek Urának a koronája. De mint a paraszt, nem hiszük, hogy ezer- szer többet ér minden javunknál, görcsö- sen ragaszkodunk ehhez a valójában szegényes tulajdonunkhoz, mert attól fé- lünk, hogy a nagy kincs birtokában — éhen halunk.

AZ V. KER. IZR. NŐEGYLET NÉP- KONYHÁJÁNAK MEGNYITÁSA. E. évi október hó 21.-én, szombaton nyitotta meg új helyiségében, V. Sziget utca 58. sz. alatt népkonyháját az V. ker. IZR. Nőegylet. Az ünnepség a Himnusz el- éneklésével kezdődött, majd **Eichbaum Mór**né elnök szívhez szóló szavakban üdvözölte a megjelenteket, választa azo- kat a körülményeket, melyek szükséges- sé tették a helyiség megnagyobbítását s Isten áldását kérte az egyesület további működésére. Ezután dr. **Blum Ödön** hitk. előjáró adott annak a reményének kifejezést, hogy ha a Nőegylet el is köl- tözött régi helyiségéből az a meleg kap- csolat, mely a két testület közt fennál- lott, továbbra is megmarad. Ezután dr. **Hoffer Ármán** körzeti rabbi magassár- nyalásu beszédben avatta fel a helyisé- get és megáldotta az ősi héber áldással.

## HIREK

Dr. LÖW IMMANUEL szegedi főrabbi, felsőházi tag vakbéloperáción esett át. Az ősz főpap betegszobájából megnyug- tató hírek érkeznek. Az egész magyar zsidóság erőt és gyors gyógyulást kíván a világszerte ismert és nagyrebecsült tudósnek.

TAUSZ LIPÓT chászánsgai alkalmá- ból vendégül látta a zuglói híveket. Dr. Lázár Dénes rabbi szép beszédben méltatta Tausz Lipót 11 éves elnöki mű- ködését. Tausz Lipót meghatóttan kö- szönte meg a körzet spontán ovációt.

GALAMBOS JENŐ főtanácsos gyá- sza. Fischer József, a sárvári orth. izr. hitközség és Chevra Kadisa hosszú év- tizedeken át köztisztelőben álló tagja október 22-én Sárváron elhunyt. Teme- tése nagy részvét mellett folyt le. Az elhunytat neje, szül. Holzer Lea, gyer- mekei, unokái, vejei, köztük Breiner Zsigmond, FTR felügyelő (Rustschuk) és Galambos Jenő, a pesti izr. hitközség főtanácsosa, valamint kiterjedt rokonság gyászolja.

ROS HASONO — a bulgár rádióban. A sofiai központi zsinagóga előjárósá- gának engedélyével a bulgár nemzeti stúdió Ros Hasono mindkét napján köz- vetítette az istentiszteletet. A közveti- tés megismétlődött Jom Kippurkor is, amikor a Kol Nidre és másnap a Neila istentisztelet szerepelt a rádió műsorán. Ezzel szemben a budapesti rádió fennál- lása óta csak egyetlen zsidó műsoros es- tét rendezett . . .

KANIZSAI DEZSŐ gyógypedagógiai igazgató vezetése mellett „Gyógypedagó- giai vizsgáló és nevelési állomás” létesült Észterházi utca 20. szám alatt. Vizsgálati idő: kedd. esütörtök, szombat délután 5—6 óra között.

KOHLMANN NÁNDOR fiát, Sándort október 28-ikán avatták barmiczwa. A kis rabbi-növendék „Hákál, hákál” tal- mudi kérdésben formás előadást tartott.

A VIII—IX. KER. IZR. NŐEGYLET elnöksége ezúton mond hálás köszönetet dr. Bánóczy László színművésznék, aki október hó 25-én rendezett tea-délután keretében oly sikerült divatbemutatót

rendezett. Halát mond az elnökség az összes résztvevő cégeknek és szalónoknak is, akik a divatrevüin résztvettek, valamint mindazon nemesszívű vendégeknek, akik megjelenésükkel elősegítették azt, hogy a VIII—IX. ker. Izr. Nőegylet népkonyháján étkező szegények továbbra is megkaphassák teljesen díjmentesen ellátásukat. — Ebben ezúton értesíti az elnökség az egyesület tagjait, hogy nov. 7.-én, kedden d. u. 6 órakor választmányi ülést tart a Páva utca 39. szám alatti tanácsteremben. Kéri, hogy azon minél nagyobb számban kegyeskedjenek megjelenni.

A PESTERZSÉBETI IZR. HITKÖZSÉG f. é. november hó 12-én kultúrelőadást rendez. A kultúrelőadáson felolvasást tart Szántó Jenő, a Magyarországi Izr. Orsz. Irodája és a Budai Izr. Hitközség alelnöke „AZ ÖRÖK VÁNDORUT” címen. Az előadást Pesterzsébet és környékének hittestvérei körében nagy érdeklődés előzi meg. Az érdeklődés az illusztris előadó személyének szól, kinek a zsidóság fontos feladatairól eddig megjelent cikkei és legutóbb Székesfehérvárott tartott előadásai nagy hatást keltett.

A JERUZSALEMI HÉBER EGYETEM. Dr. Patai Ervin György tollából hűzgapótló jelentőségű és tudományos színvonalon álló tanulmány jelent meg. A szerző kimerítő statisztikai adatok kíséretében írja meg először a jeruzsálemi héber egyetem megalapítását és történelmi múltját, majd áttér az egyetem szervezetének ismertetésére. Ez a magas szinten álló tudományos intézmény eddigi működése alatt jelentős eredményeket ért el. Könyvtára, amely különösen gazdag judaisztikában, orientalisztikában, matematikában és orvostudományban, háromszázezer kötetével a Kelet legnagyobb könyvtára. Az egyetem fejlődési lehetőségei amellől korlátlanok, mert szellemi hatósugara egyre terjed. A szerző értékes munkát végzett tanulmányával.

A GOLDZICHER IGNÁC Theologiai Egyesület (GITE) f. hó 23-án, tartott évi rendes tisztújító közgyűlésén elnöknek Katona Józsefet választotta meg, ki ezzel MIEFHOE orsz. társelnöke is lett. A

**EZÜST**  
DISZMÚÁRU, EVŐESZNÖZÖK GYÁRI ÁRBAN  
**SCHLEIFER**  
EZÜSTÁRUGYÁR, VII., KAZINCZY UTCA 10.  
Telefon: 43-5-28

tisztikar a következőképen alakult: al-elnök: Rosenbaum Manó, főtitkár: Scher Tibor, főpénztáros: Deutsch Gábor, főjegyző: Deckner Gábor, pénztáros: Eckstein Miklós, jegyző: Szabó Ödön, ellenőr: Sebestyén József, titkár: Czimmer József.

AGGOK MEGVENDÉGELESE. Kramer Miksa, a Chevra Kadisa elnöke a héten 81. születésnapján a lakásán vendégül látta az Aggokháza apoltjait. Atyai szeretettel fogadta a Chevra ősz elnöke és meje a vendégeket, akikért egyébként mindketten egész életükön át buzgón munkálkodnak.

SZIMCHASZ-TORA ÜNNEPÉLY HATVANBAN. Dr. Fodor Lajos chászansága alkalmából nagy ünnepség volt Hatvanban, amelyen megjelent a hitközség színe-java, dr. Adler Vilmos főrabbi és Blumenthal Béla elnök vezetése alatt Budapestről ott voltak és beszédeket tartottak dr. Richtmann Mózes tanár és dr. Schönfeld József főszerkesztő.

KORREPETÁL, németet tanít Schnur Imre okl. tanító József krt. 27. Információt ad: dr. Richtmann Mózes, Wesselenyi utca 32.

LEGFINOMABB selyem- és szövetségkülönlegességek olcsón kaphatók Spitz Hermannál, Erzsébet körút 34. Szombaton zárva.

## TAUBER ÁRON

כֶּסֶר kóser mézárszéke

BUDAPEST, VII., DOB-UCCA 10. SZ.

Telefon: J. 422-83.

A pesti izr. utk. Rabbiságának felügyelete alatt. Elsőrendű cukorgyári hizlalásból származó marha-, borjú- és birkahusok. Vágott baromfi árusítás! Rendelések házhoz szállítatnak.

Felolvasó szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÁNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.